

## ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ АГРОСОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ

**Ольшанська О.В.**, к.е.н., доц.

*ДВНЗ «Київський національний економічний  
університет ім. Вадима Гетьмана» (м. Київ, Україна)*

Однією з найважливіших теоретичних і прикладних проблем сучасності є забезпечення просторового розвитку суспільства, пошук найбільш досконалої моделі його просторової організації з точки зору забезпечення стійкого розвитку. Першопричиною виникнення проблеми стійкого розвитку є глобальна екологічна криза, що призвела до порушень у кругообігу біогенних речовин біосфери та нормальному механізмі її функціонування. Неконтрольоване зростання економіки та споживання природних ресурсів не забезпечує комплексного розв'язання соціальних та економічних проблем, у результаті чого екологічна криза ускладнюється соціально-економічними проблемами.

Зважаючи на це, соціально-економічний розвиток регіонів повинен ґрунтуватися на принципах врахування можливостей природних комплексів витримувати антропогенні навантаження й забезпечувати нормальне функціонування біосфери та локальних екосистем. Від цього вирішальною мірою залежать їх корисна продуктивність, якість та комфортність життєвого середовища, екологічний та економічний добробут населення того чи того регіону. Особливо це стосується функціонування агросоціальних систем регіону, де основою зв'язку аграрного виробництва й розселення виступає єдність їх цілей: соціальних, які стосуються забезпечення належного рівня життя населення; економічних, які включають раціональне використання матеріального й людського капіталів; екологічних, оскільки стосуються збереження й поліпшення природного середовища проживання населення [2, С. 13]. Саме в такій системі доцільно поєднується економічна, соціальна та екологічна пропорційність, оскільки вона сприяє підвищенню рівня використання сільськогосподарських територій і людського потенціалу та інфраструктури, яка зосереджена в поселенській мережі.

Унаслідок погіршення демографічних показників, що зумовлено значною мірою як соціально-економічними проблемами, так і несприятливою екологічною ситуацією, насамперед, зменшенням приросту та підвищенням рівня захворюваності населення, відбувається його постаріння і тимчасово втрачається працездатність, зростають витрати на медичне обслуговування, спостерігаються масові потоки міграції із сільської місцевості, особливо працездатного населення. А це значною мірою послаблює трудовий потенціал сільських регіонів і негативно позначається на відтворювальних процесах як в економіці, так і в суспільстві.

Саме через це необхідно підкреслити, що екологічна проблема є не стільки природоохоронною, скільки соціально-економічною. Адже йдеться про нормальні умови життя та здоров'я людини. Тому необхідно вживати рішучих і невідкладних заходів на всіх рівнях управління — загальнодержавному, регіональному та локальному.

Перехід до стійкого розвитку регіонів має відбуватися в тісному взаємозв'язку з радикальною структурною і техніко-технологічною перебудовою суспільного виробництва на основі прискорення темпів НТП, зокрема, у напрямі всебічної екологізації не лише базових галузей економіки, а й усіх сфер людської діяльності.

В основу розроблення стратегії розвитку регіональних агросоціальних систем на принципах стійкого функціонування потрібно покласти:

- пріоритет ресурсно-екологічних критеріїв, показників і вимог над економічними;

- раціональне поєднання ринкових і державних економічних та адміністративних інструментів і важелів регулювання ресурсно-екологічних відносин, тобто взаємин між суспільством і природою;

- оптимальне та взаємоузгоджене застосування методів галузевого і територіального управління природокористуванням й охороною навколишнього природного середовища, перенесення центру ваги та відповідальності за розв'язання ресурсно-екологічних проблем на місцеві й регіональні органи влади;

- інтеграцію ресурсно-екологічного та економічного підходів до розвитку й розміщення агросоціальних систем регіонів у єдиний еколого-економічний підхід шляхом розроблення та застосування в господарській діяльності еколого-економічних нормативів, показників, стандартів і вимог.

У найближчій перспективі стратегічною метою стійкого розвитку регіональних агросоціальних систем в Україні повинно бути забезпечення економічної та соціальної стабільності та розбудова соціально орієнтованої ринкової економіки та демократичного громадського суспільства. Для переходу регіональних агросоціальних систем на модель стійкого розвитку необхідно забезпечити досягнення:

- 1) екологічної безпеки: збереження та відновлення природних екосистем, стабілізація та поліпшення якості навколишнього середовища;

- 2) економічної стабільності в сільській місцевості: створення соціально та екологічно ефективного сільськогосподарського виробництва, що забезпечуватиме гідний рівень життя сільської громади та конкурентноздатність сільськогосподарської продукції на світовому ринку;

- 3) соціального добробуту сільського населення: основною метою є зростання народжуваності та збільшення середньої тривалості життя населення, раціоналізація особистого споживання, поліпшення умов

проживання, розвиток соціальної активності сільського населення, забезпечення рівних можливостей в одержанні медичної допомоги та соціальному захисті.

Основу стійкого розвитку на національному та регіональному рівнях становлять: продумана екологічна, соціальна й економічна політика, демократичні інститути, що відповідають потребам людей, правопорядок, заходи для боротьби з корупцією, вирішення гендерного питання і створення сприятливих умов для інвестицій.

1. Ходаківський Є.І. Синергетичні засади розвитку агроекономічної системи. – Житомир. – 2008. – 17 с.
  2. Фтомов Г.С., Великохатько А.Т., Вдовиченко Н.Х. и др. Социально-экономические проблемы развития села (расселенческий аспект). – К.: Наук. думка, 1988. – 325 с.
  3. Стронгина М.Л. Социальное развитие села. Поселенческий аспект. – М.: Агропромиздат, 1986. – С. 4.
  4. Іванюта В.Ф. Методологічне забезпечення розвитку аграрного виробництва регіону. Автореф. дис. д.е.н. – К. – 2009. – 39 с.
- Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 213-215.